

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Mfv.I.10.561/2016/6.

A tanács tagjai: . Tallián Blanka a tanács elnöke
Dr. Hajdu Edit előadó bíró
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperesek:

A felperesek képviselője:

Dr. Pető Zsolt ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Izsák Péter ügyvéd

A per tárgya: kockázati pótlék

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Törvényszék 2.Mf.21.772/2015/14.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.M.280/2003/390.

Rendelkező rész

A Kúria a Szegedi Törvényszék 2.Mf.21.772/2015/14. számú részitéletének felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja, egyebekben nem érinti.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

A részítelest ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes az Ú.K.I.O.-n 1999. augusztus 10-étől 2000. december 31-éig, 2001. november 15-étől 2004. május 31-éig és 2007. február 1-jétől 2010. május 31-éig, a B.K.I.-n pedig 2010. június 1-jétől 2011. október 31-éig dolgozott szakképzett ápolóként.
- [2] Az Ú.K.I.O.-n szakképzett ápolói munkát végzett
- a II. rendű felperes 2000. szeptember 1-jétől 2011. október 31-éig;
 - a III. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig;
 - a IV. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig;
 - az V. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2007. augusztus 8-áig;
 - a VI. rendű felperes 2001. szeptember 1-jétől 2004. március 31-éig, 2004. július 19-étől 2004. augusztus 31-éig, 2005. július 1-jétől 2005. augusztus 31-éig, 2006. május 1-jétől 2008. március 31-éig;
 - a VII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2001. december 31-éig;
 - a VIII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2010. május 31-éig;
 - a IX. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig;
 - a X. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2010. január 31-éig;
 - a XI. rendű felperes 1999. október 15-étől 2009. október 5-éig (munkavégzése szünetelt 2004. december 22-étől 2005. május 8-áig, 2007. március 17-étől 2007. június 17-éig, 2007. október 3-ától 2007. november 11-éig, 2008. február 9-étől 2007. március 31-éig, 2008. október 16-ától 2008. december 7-éig, és 2009. március 2-ától 2009. október 5-éig);
 - a XII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2007. július 18-áig és 2009. március 1-jétől 2010. december 31-éig (keresőképtelenség miatt munkavégzése szünetelt 2007. április 17-étől 2007. június 10-éig, 2007. szeptember 3-ától 2007. október 14-éig, 2007. december 10-étől 2008. január 20-áig);
 - a XIII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2003. június 30-áig (aki 2003. július 1-jétől 2005. március 31-éig a B.K.K.K.SZ.O. műtőjében kardiotechnikus munkakört, ezt követően pedig 2005. április 1-jétől 2011. október 31-éig ugyanezen osztályon szakképzett ápolói munkakört töltött be);
 - a XIV. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig.
- [3] Az Ú.K. műtőjében szakképzett műtős szakasszisztensi munkát végzett
- a XLVI. rendű felperes 2000. február 9-étől 2011. október 31-éig;
 - a XLVII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig;
 - a XLVIII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. február 24-éig (munkavégzése szünetelt 2005. február 25-étől 2007. szeptember 30-áig és 2011. február 24-étől 2015. július 10-éig);
 - a XLIX. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig;
 - az LI. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2002. április 30-áig (aki 2002. május 1-jétől 2002. augusztus 14-éig a Szívsebészeti

Osztály műtőjében kardiotechnikusként, majd ugyanitt 2002. augusztus 15-étől 2011. október 31-éig műtős asszisztensként dolgozott és a tényleges munkavégzése 2007. május 21-étől 2009. december 31-éig szünetelt);

az LII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig;

az LIII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig (munkavégzése szünetelt 2003. június 25-étől 2003. augusztus 11-éig, 2005. december 5-étől 2006. március 14-éig, 2006. március 24-étől 2008. július 4-éig, és 2009. augusztus 4-étől 2011. december 14-éig);

az LIV. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig;

az LV. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2006. augusztus 31-éig.

[4] A S.K. műtőjében szakképzett műtős asszisztensként dolgozott a LXXII. rendű felperes 1999. szeptember 12-étől 2011. október 31-éig;

a LXXIII. rendű felperes 1999. szeptember 12-étől 2009. március 31-éig;

a LXXIV. rendű felperes 1999. szeptember 12-étől 2011. október 31-éig;

a LXXV. rendű felperes 1999. szeptember 12-étől 2000. január 1-jéig és 2001. október 1-jétől 2011. január 26-áig (aki 2000. február 1-jétől 2001. január 1-jéig a Sz.K. műtőjében volt szakképzett műtős szakasszisztens és a tényleges munkavégzése keresőképtelenség miatt 2011. január 26-ától 2011. március 6-áig szünetelt);

a LXXVI. rendű felperes 2001. február 1-jétől 2006. május 31-éig;

a LXXVII. rendű felperes 1999. szeptember 12-étől 2007. szeptember 9-éig;

a LXXIX. rendű felperes 2001. február 26-ától 2003. május 26-áig;

a LXXXIV. rendű felperes 1999. szeptember 11-étől 2002. december 31-éig (2002. október 1-jétől 132 órás részmunkaidőben);

a LXXXV. rendű felperes 1999. szeptember 12-étől 2008. augusztus 31-éig (munkavégzése 2005. április 4-étől 2005. május 29-éig és 2007. május 14-étől 2007. október 15-éig szünetelt).

[5] A S.K.I.O.-n szakképzett ápolóként dolgozott

a CXLVIII. rendű felperes 1999. augusztus 10-étől 2004. október 31-éig;

a CLII. rendű felperes 1999. október 30-ától 2011. október 31-éig;

a CLIII. rendű felperes 1999. október 30-ától 2011. október 31-éig;

a CLVI. rendű felperes 1999. október 30-ától 2011. október 31-éig;

a CLVII. rendű felperes 1999. október 30-ától 2011. október 31-éig;

a CLVIII. rendű felperes 1999. október 30-ától 2011. október 31-éig (munkavégzése 2000. január 1-jétől 2001. december 4-éig szünetelt);

a CLIX. rendű felperes 1999. október 30-ától 2006. szeptember 15-éig (munkavégzése 2000. január 1-jétől 2004. december 4-éig, és 2005. december 10-étől 2006. június 18-áig szünetelt);

a CLXI. rendű felperes 2002. augusztus 17-étől 2010. június 30-áig

(munkavégzése 1999. augusztus 16-ától 2002. augusztus 16-áig szünetelt).

- [6] A B.K.P.S.O.-n szakképzett műtős szakasszisztensként dolgozott a CLXIV. rendű felperes 1999. szeptember 27-étől 2011. október 31-éig;
a CLXV. rendű felperes 1999. szeptember 27-étől 2009. január 31-éig;
a CLXVI. rendű felperes 1999. szeptember 27-étől 2011. október 31-éig.
- [7] A B.K.K.K.I.O.-n szakképzett ápolói munkát végzett a CLXXXII. rendű felperes 1999. október 29-étől 2011. október 31-éig;
a CLXXXV. rendű felperes 1999. október 29-étől 2011. október 31-éig;
a CLXXXVII. rendű felperes 2000. július 1-jétől 2011. október 31-éig;
a CXCI. rendű felperes 2002. július 1-jétől 2005. január 31-éig és 2009. május 1-jétől 2011. augusztus 31-éig (munkavégzése 2011. szeptember 1-jétől 2012. augusztus 1-jéig szünetelt);
a CXCI. rendű felperes 1999. október 29-étől 2008. november 10-éig;
a CXCI. rendű felperes 1999. október 29-étől 2005. május 31-éig,
a CXCVI. rendű felperes 1999. október 29-étől 2007. augusztus 31-éig (munkavégzése 2005. február 1-jétől 2005. április 30-áig szünetelt);
a CXCVI. rendű felperes 1999. október 29-étől 2007. augusztus 31-éig és 2009. május 1-jétől 2011. október 31-éig (munkavégzése 2003. május 1-jétől 2003. május 30-áig szünetelt);
a CC. rendű felperes 1999. október 29-étől 2007. május 6-áig (munkavégzése 2007. május 7-étől 2015. július 10-éig szünetelt).
- [8] A T.K.-n szakképzett ápolói munkát végzett a CCXIV. rendű felperes 1999. október 29-étől 2002. február 15-éig.
- [9] Az I.K.I.O.-n szakképzett ápolóként dolgozott a CCXV. rendű felperes 1999. október 29-étől 2000. május 1-jéig, 2001. február 18-ától 2002. február 20-áig, 2007. december 15-étől 2011. október 31-éig.
- [10] A N.M.I.-ben laboratóriumi asszisztensi munkakörben dolgozott a CCXVI. rendű felperes 1999. november 23-ától 2002. április 30-áig.
- [11] A P.I.-ben szövettani asszisztensi munkát végzett a CCXXXI. rendű felperes 2003. április 1-jétől 2004. február 29-éig.
- [12] A B.K.K.K.SZ.O.I.R-n szakképzett ápolóként dolgozott a CCLV. rendű felperes 2000. március 13-ától 2011. október 31-éig (munkavégzése 2004. december 12-étől 2005. január 23-áig szünetelt);
a CCLVI. rendű felperes 2000. január 14-étől 2011. október 31-éig (munkavégzése 2001. február 13-ától 2001. április 18-áig, 2009. szeptember 29-étől 2009. november 6-áig szünetelt);

a CCLVII. rendű felperes 2000. január 14-étől 2011. október 31-éig (munkavégzése 2004. március 27-étől 2007. október 12-éig szünetelt);

a CCLX. rendű felperes 2000. március 1-jétől 2009. március 11-éig (munkavégzése 2004. július 31-étől 2007. március 2-áig és 2007. május 1-jétől 2009. március 11-éig szünetelt);

a CCLXII. rendű felperes 2000. január 14-étől 2011. február 11-éig (munkavégzése 2004. május 22-étől 2007. december 27-éig és 2008. február 11-étől 2011. február 10-éig szünetelt);

a CCLXV. rendű felperes 2000. február 7-étől 2005. január 31-éig;

a CCLXXIV. rendű felperes 2002. március 1-jétől 2005. szeptember 21-éig (munkavégzése 2005. szeptember 22-étől 2015. július 10-éig szünetelt);

ugyanitt segédápolóként dolgozott

a CCLVIII. rendű felperes 2000. február 1-jétől 2008. február 29-éig,

a CCLXI. rendű felperes 2000. január 14-étől 2011. október 31-éig;

a CCLXX. rendű felperes 2000. július 5-étől 2007. szeptember 3-áig (munkavégzése szünetelt 2002. november 6-ától 2003. február 28-áig);

a CCLXXVIII. rendű felperes 2000. március 25-étől 2008. február 29-éig (munkavégzése 2004. december 21-étől 2005. március 17-éig szünetelt);

a CCLXXIX. rendű felperes 2001. február 1-jétől 2011. október 31-éig;

a CCLXXXIII. rendű felperes 2002. február 1-jétől 2002. augusztus 31-éig;

a CCLXXXIV. rendű felperes 2002. március 4-étől 2005. június 10-éig, majd 2005. június 11-étől ugyanitt 2010. szeptember 5-éig szakképzett ápolóként dolgozott (munkavégzése 2010. szeptember 6-ától 2015. július 10-éig szünetelt).

Ugyanitt szakképzett műtős szakasszisztensként dolgozott

a CCLXXXVIII. rendű felperes 1999. december 21-étől 2011. október 31-éig (munkavégzése 2007. május 7-étől 2007. augusztus 18-áig szünetelt);

a CCLXXXIX. rendű felperes 1999. december 21-étől 2011. október 31-éig.

[13] A CCXC. rendű felperes 2000. november 1-jétől 2001. augusztus 31-éig a S.K.I.O.-n szakképzett ápolóként dolgozott, és a munkavégzése 2008. szeptember 1-jétől 2009. július 7-éig szünetelt.

[14] A P.I.-ben boncmesterként dolgozott

a CCCXLIX. rendű felperes 2003. január 1-jétől 2007. augusztus 8-áig;

a CCCL. rendű felperes 2001. május 2-ától 2011. október 31-éig;

a CCCLVII. rendű felperes 2003. szeptember 15-étől 2004. február 29-éig.

[15] A K.M.S.-ban sterilizáló asszisztensként dolgozott

a CCCLI. rendű felperes 2001. május 2-ától 2006. június 30-áig. Résztart az alperes ezen időszakon belül 2001. május 2-ától 2004.

február 29-éig nem fizetett kockázati pótlékot, 2004. március 1-jétől ismételten kockázati pótlékot fizetett.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [16] A felperesek többször módosított keresetükben az alperest egészségkárosító kockázati pótlék megfizetésére kérték kötelezni az 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig terjedő időszakra. Hivatkozásuk szerint a munkájukat legalább a munkaidő 50 %-ában jogszabályban meghatározott különböző (kémiai, biológiai, ergonómiai, pszichés) egészségkárosító kockázatok között végezték. Álláspontjuk szerint a kereseti kérelmük értékelésekor különös jelentősége van a perbeli időszakban az alperesnél hatályos kollektív szerződések ide vonatkozó rendelkezéseinek, a jogosultak személyére vonatkozóan a pótlék megállapítására jogosult munkáltatóijogkör-gyakorló intézményvezetők nyilatkozatának, valamint a munkáltató által kiállított orvosi alkalmassági vizsgálatkérő lapok egészségkárosító kockázatokat megjelelő adatainak.
- [17] Az alperes a felperesek keresetének elutasítását kérte. Vitatta a követelésük jogalapját, az összegszerűséget azonban nem, a számítások számszaki helyességét elismerte. Kétségbe vonta, hogy a felperesek a munkaidejük legalább felét egészségkárosító kockázatok között töltötték. Vitatta továbbá, hogy az intézményvezetők nyilatkozatának, az orvosi alkalmassági vizsgálatkérő lapok tartalmának perdöntő jelentősége lenne. Hivatkozott arra is, hogy a pszichés kockázat nem jogszabályban meghatározott, ezért kockázati pótlék alapjául akkor sem szolgálhat, ha a munkaidő több mint 50 %-ban fennáll. Azt nem vitatta, hogy a felperesek követelése teljes mértékben elévülési időn belüli.

Az első- és másodfokú ítélet

- [18] A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.M.280/2003/390. számú részítéletével az alperest a felperesek keresete szerint marasztalta, és kötelezte a felperesek javára perköltség megfizetésére megállapítva, hogy a kereseti illetéket az állam viseli.
- [19] Az elsőfokú bíróság az alperes 1997. február 1-jétől 2004. június 30-áig hatályos kollektív szerződését (I. KSZ.) vizsgálva megállapította, hogy a munkáltató jogellenesen járt el, amikor kizárta a juttatottak köréből a betegellátással kapcsolatos munkakörben foglalkoztatott azon közalkalmazottakat (jelen részítélettel érintett szakképzett ápoló, segédápoló, műtősszasszisztens és szakasszisztens, kardiotechnikus munkakörben dolgozó felpereseket), akik egyébként a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) 72. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelnek. Magatartása - különösen a Kjt. 2. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel - a Kjt. 72. § (1) és (2)

bekezdésébe, valamint a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (rég Mt.) aktuálisan hatályos 5. §-ába, továbbá a később hatályba lépő 142/A. §-ába ütközött.

- [20] Nem tekinthető a betegellátás területén dolgozónak az Ú.K.K.M.S.-ban munkát végző sterilizáló asszisztens, illetve a P.I.-ben dolgozó szövettani asszisztens, valamint boncmester, ezért rájuk a I. KSZ. irányadó azzal, hogy az alperes a I.KSZ hatálya alatt is fizetett kockázati pótlékot az egészségügyi szolgáltatás területén dolgozó különböző munkakörű közalkalmazottaknak. Így egyes sterilizáló asszisztenseknek ezt 2004. március 1-jétől kezdődően is fizeti.
- [21] A I.KSZ. a kockázati pótlékra jogosító feltételek között említi a vérrel, egyéb testváladékokkal, testszövetekkel és fertőző anyagokkal történő rendszeres munkavégzést, ezért az ilyen anyagokkal dolgozó laborasszisztensek és boncmesterek a I.KSZ. ezen feltételeinek is megfeleltek. Ezen előírásokat az elsőfokú bíróság érvényesnek tekintette. A felek egybehangzó nyilatkozata alapján megállapította, hogy a I.KSZ. hatályának időtartama alatt ezen felperesek a munkaidejük teljes egészét az adott munkakörben töltötték megfelelve az I. KSZ. ezen feltételének is. Emiatt a P.I.-ben dolgozó laborasszisztensek és boncmesterek részére az alperes az I.KSZ. rendelkezéseivel ellentétesen mellőzte annak hatálya alatt az egészségkárosító kockázati pótlék kifizetését.
- [22] A I.KSZ. a vegyi ártalommal összefüggésben nem a Kjt. hatályos fogalomrendszerének megfelelően szabályozta az egészségkárosító kockázati pótlék fizetésének feltételét, mert az egészségkárosító „kockázat” helyett a súlyosabb megítélésű „ártalmat” követelte meg a vegyszerekkel foglalkozó munkakörökben. Ezért a vegyszerártalomra vonatkozó feltételek a Kjt. 72. § (1) bekezdésbe ütköztek a Kjt. 2. § (2) bekezdésre figyelemmel, ebből következően semmisek.
- [23] A 2004. június 24-étől a perbeli időszakban (2011. november 30-áig) hatályos kollektív szerződés (II. KSZ.) a kockázati tényezőket majdnem teljes körben „ártalomként” nevezte meg, amely a Kjt. 72. § fogalomrendszerének nem felelt meg, ezért ezen rendelkezések szintén semmisek a Kjt. 2. § (2) bekezdés alapján.
- [24] Erre tekintettel 2004. június 24-étől valamennyi részítélettel érintett felperes vonatkozásában a Kjt. 72. § (1) bekezdésben foglalt feltételek teljesülését vizsgálta értékelve a felperesek munkaköri feladatait, a munkavégzés során felmerülő egészségkárosító kockázati tényezőket és azt, hogy a munkaidejük mekkora hányadát töltötték egészségkárosító kockázatok között.
- [25] A fennálló kóroki tényezőkről és az expozíció idejéről az OMFI szakvéleménye alapján tett megállapításokat. A felperesek munkakörét, munkavégzési helyét, a különböző munkakörökben és munkavégzési helyeken töltött időtartamokat a felek egyeztetett nyilatkozatai, ellentmondás esetén a felperesi nyilatkozatok, a kinevezési okiratok és egyéb dokumentumok; a munkaköri feladatokkal, a munkakörülményekkel kapcsolatos megállapításokat a kockázatértékelések, a munkaköri leírások, a

kompetenciakövetelmények, valamint I.A. szakvéleménye ténymegállapításai alapján rögzítette. A B.K.K.K.SZ.O.-n dolgozók munkaköri feladatainál és munkavégzésük körülményeinél értékelte a felperesek előadását, B.L. tanúvallomását, a M.M. által készített munkaidőtükröt; a vezető ápolók és műtős szakasszisztensek vonatkozásában az intézetvezető, dr. B.G. nyilatkozatát.

- [26] Az OMFI szakvéleménye - a szakvélemény pontjában megerősítve - egyértelmű állásfoglalása alapján fogadta el, hogy a sterilizáló asszisztensek és sterilizáló gépkezelők, valamint a P.I.-ben dolgozó laborasszisztensek és a boncmesterek a formaldehid jelenléte miatt a munkaidő egészében kémiai egészségkárosító kockázatok között végzik a munkájukat.
- [27] Az OMFI szakvéleménye pontja alapján állapította meg, hogy az intenzív osztályokon szakképzett ápolói munkát végzők esetében fennáll a pszichés terhelésből adódó egészségkárosító kockázat, melyet a Sz.I.O. szakképzett ápolói vonatkozásában a szakvélemény, míg a Sz.O. nem intenzív részlegén dolgozó ápolóknál a szakvélemény alapján állapított meg utalva arra, hogy a szakértő e véleményét a Szívsebészeti műtő dolgozóira (műtős asszisztensekre, kardiotechnikusokra) is kiterjesztette.
- [28] Hangsúlyozta, hogy a pszichés egészségkárosító kockázat jogszabályi alapja a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 87. § 13. pontja, mely a pszichés igénybevételt veszélyforrásként határozza meg. A szakértő által hivatkozott 33/1998. (VI.24.) NM rendeletnek szerinte annyiban van jelentősége, hogy annak melléklete nevesíti a fokozott pszichés terheléssel járó tevékenységeket. Az OMFI szakvéleményének pontja erre utalva állapította meg az intenzív osztályokon végzett szakápolói munka esetén a fokozott pszichés terhelésből adódó egészségkárosító kockázat fennálltát, melyet a munkaidőtükröként értékelt szakértői vélemények, valamint az alperes kockázatértékeléseinek tartalma is megerősített. Mindezek alapján az alperesnek e körben a szakértő ismételt nyilatkoztatására irányuló bizonyítási indítványa teljesítését sürgősség okából mellőzte.
- [29] A T.O.-n végzett szakképzett ápolói munkát az I.O.-n ellátandó szakképzett ápolói munkával azonos megítélésűnek minősítette utalva a 33/1998. (VI.24.) NM rendelet mellékletének pontjára.
- [30] A SZ.O.-n és annak I. részlegén dolgozó ápolók, segédápolók és a Sz.O. műtőjében dolgozó műtős szakasszisztensek esetében a szakvélemény alapján állapította meg az ergonómiai kóroki tényező munkaidő nagyobb részében egészségkárosító kockázatként való jelenlétét.
- [31] A műtős szakasszisztensek esetén az ergonómiai kóroki tényezőkön túl a biológiai kóroki tényezők fennálltát is megállapította az OMFI szakvéleménye és a szakértő jegyzőkönyv oldalán rögzített szóbeli kiegészítése alapján. Hangsúlyozta az expozíció módjánál, hogy a baleseti mechanizmus egyéni védőeszköz használatával sem kivédhető, és utalt arra is, hogy az ergonómiai kóroki tényezőnek a munkaidő több mint 50 %-ában történő fennállta a bizonyítási

eljárás során nem kérdőjeleződött meg, ezért a biológiai kóroki tényezők munkaidő legalább 50 %-ában való fennállása bizonyítottsága nem döntő jelentőségű a kockázati pótlék szempontjából. A szakértőnek a műtős szakasszisztensekkel kapcsolatos megállapításai a munkaköri feladatok és a munkakörülmények azonossága miatt nemcsak a Sz.O.-n dolgozókra, hanem valamennyi műtős szakasszisztensre irányadóak figyelemmel a szakvélemény pontjában foglaltakra.

- [32] A megítélt pótlék és késedelmi kamat összegével kapcsolatban a felek között lefolytatott egyeztetések eredményeként megtett egyező nyilatkozatok arra utalnak, hogy az alperes a felperesek követelését elévülési időn belülnek ismerte el.
- [33] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Törvényszék 2.Mf.21.772/2015/14. számú részítéletével az elsőfokú részítélet nem fellebbezett részét nem érintette, a megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. Kötelezte az alperest a felperesek javára másodfokú perköltség megfizetésére.
- [34] Alaptalannak találta az alperes eljárási kifogásait. A felperesek kereseti kérelme az alperes által sem vitatottan a 2015. június 29-én 382/F/1. sorszámú irattal előterjesztettek szerint megfelelt a Pp. 121. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek. A felperesek a keresetüket a Pp. 146. § (1) bekezdése alapján jogszerűen változtatták meg, az elsőfokú bíróság a vizsgálandó időszakot helyesen állapította meg a felperesek tényleges közalkalmazotti jogviszonya keletkezése, esetleges megszűnése figyelembe vétele mellett az 1999. augusztus 10-étől 2011. október 31-éig terjedő időtartamban.
- [35] A keresetváltoztatás elkésettségével kapcsolatos fellebbezési hivatkozás alaptalan, mert a Pp. 141. § ((2) bekezdés alapján bírói felhívásra történő késedelmes nyilatkozat a (6) bekezdés jogkövetkezményét nem vonja maga után, annak alkalmazására csak akkor van mód, ha a felperesek a bírói felhívást a tárgyalás berekesztéséig nem teljesítik.
- [36] A felperesek keresetváltoztatására a kereseti követelésekösszegezésére folytatott egyeztetését követően került sor. Az alperest a terhére megállapított marasztalási tőkeösszegek után a perben irányadó időszakra a jogszabály szerint terheli a késedelmi kamat fizetésének kötelezettsége.
- [37] A törvényszék egyetértett az elsőfokú bíróságnak a kollektív szerződések értékelésével kapcsolatos álláspontjával.
- [38] A bizonyítási kötelezettség szabályait is helyesen alkalmazta az elsőfokú bíróság. A szakértő értékelte az orvosi alkalmassági vizsgálatok beutalóit, a kockázatértékeléseket, a „munkaidő-tükrözések” adatait, valamint a 2007. és 2012. években helyszíni szemléken tapasztaltakat. A szakértői vizsgálat több éven keresztül folyt, ennek során „munkaidő-tükrözésre” először 2005-ben, majd 2011-ben került sor. A szakértő a helyszínen tapasztaltak alapján az egészségkárosító kockázatokról, a fennálló kóroki tényezőkről és az expozíció idejéről egy hosszabb időszakot vizsgálva foglalt

állást, így ezen belül a munkakörülmények esetleges változásait is figyelembe véve alakította ki álláspontját. A foglalkozás-egészségügyi szakértői vélemény beszerzése szükségszerű volt, ezért a kollektív szerződések és egyéb okirati bizonyítékok tartalmából önmagában az igény jogalapjára nézve következtetés nem volt levonható.

- [39] Az OMFI az Ú.K.K.M.S. munkát végző sterilizáló asszisztensek és sterilizáló-gépkezelők vonatkozásában a szakvéleménye pontjában, a P.I.-ben dolgozó laboratóriumi asszisztensek és segédasszisztensek esetében ugyanezen szakvélemény pontjában, míg a P.I.-ben dolgozó boncmesterek esetében a szakvélemény pontjában állapította azt meg, hogy a sterilizáló asszisztensek és sterilizáló-gépkezelők a sterilizálásra használt, a boncmesterek a szervek és szövetek konzerválásához alkalmazott formaldehid munkahelyi légtérben való jelenlétében, míg a P.I.-ben dolgozó laboratóriumi asszisztensek és segédasszisztensek a légtérben a helyszíni vizsgálat során érzékszervileg is jelenlévő formalin, mint kémiai kóroki tényező által megvalósított egészségkárosító kockázat mellett végezték a munkájukat. A szakértő hangsúlyozta, hogy mind a formaldehydnek, mind a formalinnak tulajdonságai miatt a munkahelyi légtérben csak az eltűrhető koncentrációja létezik. Utalt arra, hogy a kockázatot növelte, hogy az alperes az érintett munkavállalók részére a formaldehydre nem megfelelő védőképeségű egyéni légzésvédő eszközt biztosított.
- [40] A szakértő a szakvélemény pontjában kifejtette, hogy a P.I. laboratóriumi és szövettani feldolgozó helyiségeiben kialakított mesterséges szellőzés hatásfokát ellenőrző rendszeres munkahelyi légtérvizsgálatokat az alperes nem végeztetett, míg a formaldehyd a helyszíni vizsgálat során is érzékszervileg megállapíthatóan jelen volt a munkahelyek légtérében. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a légtérvizsgálatok elvégeztetése, a hatékony elszívás és a megfelelő védőképeségű egyéni légzésvédő eszköz biztosítása elmulasztásával megszegte a munkahelyi kémiai biztonsági előírásokat.
- [41] A szakértő által megállapított ezen körülmények, a munkahelyi légtérben lévő szennyező anyag koncentrációja mérésének elmulasztása - figyelemmel a munkahelyek kémiai biztonságáról szóló 25/2000. (IX.30.) EüM-SzCsM együttes rendelet 3. § p) pontjában foglaltakra - az alperes terhére volt értékelendő.
- [42] A pszichés kockázat vizsgálata során a kialakult bírói gyakorlat alapján a Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázatnak minősül az Mvt. 87. § 13. pontja szerint a munkavégzés során veszélyforrásnak tekinthető fiziológiai, idegrendszeri és pszichés igénybevétel. Ezért ezen egészségügyi kockázatnak való kitettség nem a 33/1998. (VI.24.) NM rendelet 5. számú melléklete alapján dönthető el.
- [43] Az Mvt. 87. § 13. pontjában foglalt rendelkezés alapján az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte I.A. és M.M. szakértői véleménye adatait a Szívsebészeti I.O.-n és a Sz.O. nem intenzív részlegén

dolgozó szakképzett ápolók, valamint a szívsebészeti műtőben dolgozó műtős asszisztensek és kardiotechnikusok adott munkakörnyezetben végzendő munkaköri feladatairól. Ebből kiindulva az OMFI érintett felperesekre vonatkozó szakértői véleményét.

- [44] Az OMFI szakvélemény pontjában írtakból következően a szakértő az érintett felperesek esetében - perbeli állásukat megjelölve - pszichés terhelésből adódó egészségkárosító kockázat fennálltát állapította meg. E megállapításban a T.K.-n szakképzett ápolóként dolgozó CCXIV. rendű felperes is szerepelt, melyet az elsőfokú bíróság az adott munkakörnyezetben végzett munkaköri feladatokra tekintettel helytállóan értékelte pszichés kockázatként, és így kockázati pótlékra jogosító körülményként. Mindezek alapján az alperesnek a szakértői vélemény további kiegészítésére vonatkozó bizonyítási indítványa teljesítését helyesen mellőzte.
- [45] Az ergonómiai kóroki tényezők vizsgálata során az OMFI a KK.SZ.O.-n, valamint a szívsebészeti műtőben 2012. február 15-én elvégzett helyszíni szemle tapasztalatai és a munkaidő-tükör adatai alapján következtetett az elsőfokú bíróság a Szívsebészeti Osztályon, valamint a Szívsebészeti I.O.-n dolgozó szakképzett ápolók és segédápolók, valamint a szívsebészeti műtőben dolgozó műtős asszisztensek esetében a munkaidő nagyobb részében jelenlévő ergonómiai egészségkárosító kockázat fennálltára a betegek testi higiéniájának pszichés és fizikális szükségleteinek biztosításához szükséges folyamatos járkálás, állás, hajolás, betegmozgatás, esetenként kényszertesthelyzetben végzett munkatevékenység, valamint a hosszú órákon át tartó műtétek alatt a folyamatos állás kényszere következtében (OMFI szakvélemény).
- [46] M.M. szakértő által készített munkaidő-tükör pontjában rögzített munkamódszer alapján az érintett felpereseknél rögzítették a munkaidő alatt megtett út hosszát, valamint a súlyt, terhet, illetve terhelő testhelyzetben végzett idő tartamát is. Mindezek alapján az OMFI szakvéleményében levont következtetések saját észlelésen és a mért adatokon alapultak, ezért az elsőfokú bíróság alappal állapította meg az érintett felperesek esetében a munkaidő nagyobb részében az ergonómiai kóroki tényező mint egészségkárosító kockázat fennálltát.
- [47] Az OMFI szakvélemény pontjában, valamint a szakvélemény pontjában írtak szerint nemcsak a szívsebészeti műtőben dolgozó műtős asszisztenseknél, hanem a jelen részítélettel érintett, az Ú.K., a S.K. és a B.K. műtőiben munkát végző műtős asszisztenseknél is egyértelműen nyilatkozott az őket is azonos módon érintő egészségkárosító kockázatok fennállásáról a munkaköri feladatok azonosságára tekintettel. A törvényszék szerint az ergonómiai kockázat önállóan - a Sz.O. és annak I.T.R. segédápolói kivételével (CCLVIII. rendű, CCLXII. rendű, CCLXX. rendű, CCLXXVIII. rendű, CCLXXXIII. rendű és CCLXXXIV. rendű felperesek) nem került megállapításra.
- [48] Az OMFI a műtős asszisztenseknél a biológiai kóroki tényezők miatti egészségkárosító kockázat fennálltát is megállapította az

ergonómiai mellett. Az expozíció módjánál hangsúlyozta a baleseti mechanizmus elsődlegességét, amely egyéni védőeszköz használatával nem kivédhető. E véleményét a szakértő a jegyzőkönyvben a személyes meghallgatása során is fenntartotta azzal, hogy a biológiai kóroki tényezők körében az egészségkárosodás kockázata az eltűrhető kockázat mértékét meghaladja az e munkakörben dolgozóknál a szúrásos, vágásos balesetek veszélye miatt. A szakvélemény alapján tehát a műtős asszisztensek a biológiai egészségkárosító kockázatnak ki vannak téve.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [49] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős részítélet támadott részében történő hatályon kívül helyezését, elsődlegesen új határozattal a felperesek keresetének elutasítását, másodlagosan az első-, vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [50] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették a Pp. 182. § (3) bekezdésében, 206. § (1) - (3) bekezdésében, 221. § (1) bekezdésében, valamint a Kjt. 72. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglaltakat.
- [51] Érvelése szerint a perben helyesen az 1999. augusztus 9. és 2004. február 28. közötti időszak vizsgálendő, ezt a felperesek a 2004. május 3-án érkeztetett beadványukkal is alátámasztották. Az első fokon eljáró bíróság pedig a szakértői véleményeket nem erre az időszakra vonatkozóan szerezte be. A perbeli időszak alatt az alperesnél a felperesek munkavégzésében változások történtek, amelyeket az első fokon meghozott részítélet figyelmen kívül hagyott. Az alperes által közölt részletes számítások az ítélet alapjául nem szolgálhatnak, mert azok minden esetben az alperes szerint irányadó perbeli időszakon indokolatlanul és alaptalanul túlnyúlnak.
- [52] A bíróság által beszerzett bizonyítékok vagy téves adatokon alapulnak, vagy a szakértő más időszakot vizsgált, vagy nem tudott megállapítást tenni. A bíróságok nem voltak figyelemmel az Mfv.II.10.359/2007/4., és Mfv.II.10.361/2007/5. számú végzésekben foglaltakra, amely szerint a konkrét munkavégzési helyeken mért adatok alapján kell azt eldönteni, hogy az egészségkárosító (biológiai, kémiai) kockázat mellett naponta mennyi ideig történik munkavégzés, és ezt személyekre vonatkoztatva kell megállapítani. A kémiai kockázati tényezőt pedig a légszennyeződés koncentrációjának mérése nélkül nem lehet véleményezni. Erre vonatkozóan a bizonyítás a Pp. 164. § (1) bekezdés szerint a felpereseket terheli.
- [53] Személyre lebontva kell a kockázati körülményeket megállapítani. Az OMFI szakvélemény csak részkérdésekkel foglalkozott, nem vette figyelembe a munkakörülmények folyamatos változásait. Tévesen fogadták el a bíróságok bizonyítékként az egyes intézményvezetők nyilatkozatait, mert nekik nem feladatuk a kockázati körülmények megállapítása, továbbá azokat mindenféle mérés, ellenőrzés nélkül

tették.

- [54] A kémiai kockázat a CCXIII. (helyesen CCXXXI.) CCCXLIX., CCCLI., és CCCLI. rendű felperesek vonatkozásában került megállapításra az OMFI szakvéleményei alapján. E kockázat fennállhat e felperesek esetében, azonban nem készült mérés arról, hogy mennyi volt az időtartamuk a munkavégzés során. Önmagában az, hogy egy molekula is idült vagy halálos megbetegedéshez vezethet, nem jelenti azt, hogy a felperesek a munkaidejük legalább 50 %-ában ilyen körülmények között dolgoztak. A kémiai kockázatot a védőeszközhasználat csökkentti, ezt a bíróságok figyelmen kívül hagyták, holott vizsgálatot kellett volna erre lefolytatni (Mfv.II.10.359/2007., Mfv.II.10.361/2007.).
- [55] A szakvélemény - a bíróságok megállapítása ellenére - nem igazolja, hogy a felperesek munkaidejük legalább 50 %-át kémiai kockázatok között töltötték. A szakértői vélemény kiegészítése ugyanis megállapítja, hogy a P.I.-ben műszeres légtérvizsgálatra a munkahelyeken nem került sor (12. pont).
- [56] Az I. - XIV. rendű, CXLVIII. rendű, CLII. rendű, CLIII. rendű, CLVI. - CLIX. rendű, CLXI. rendű, CLXXXII. rendű, CLXXXV. rendű, CXCVI. - CXCVI. rendű, CXCVI. rendű, CIC. rendű, CC. rendű, CCXIV. rendű, CCXV. rendű, CCLV. - CCLVIII. rendű, CCLX. rendű, CCLXII. rendű, CCLXV. rendű, CCLXX. rendű, CCLXXIV. rendű, CCLXXVIII. rendű, CCLXXIX. rendű, CCLXXXIII. rendű, CCLXXXIV. rendű, CCLXXXVIII. rendű, CLXXXIX. rendű felpereseknél megállapított pszichés kockázat vonatkozásában az alperes szintén utalt a Legfelsőbb Bíróság fenti két végzésére azzal, hogy a bíróságok elmulasztották a szakértőket felperesenként megnyilatkoztatni, hogy konkrétan milyen időszakban és mennyi ideig végeztek ezen kockázat körébe eső munkát.
- A szakvéleményekre hivatkozva terjesztették ki a pszichés kockázat fennállását a bíróságok a Szívsebészeti I.T.O. szakképzett ápolóira, valamint ugyanitt a nem I.O.-n dolgozó ápolókra, és általánosságban a szívsebészeti műtő dolgozóira is (ideértve a műtős szakasszisztenseket, kardiotechnikusokat is). A szakvéleményekben nincs szó konkrét munkaidőről, és a munkaidő-tükör csak a munka jellegét mutatja. Szakképzettség hiányában a szakértő nem nyilatkozhatott arra, hogy a felperesek által végzett tevékenység milyen terheléssel jár. Ezért megalapozatlanul utasította el az elsőfokú bíróság az alperes előterjesztett bizonyítási indítványát. A pótlékjogosultság szempontjából ugyanis nem a jogszabályi, hanem a munkahelyi környezet az irányadó, amely a per alatt jelentősen megváltozhatott.
- [57] Az elsőfokú bíróság a T.K.-n dolgozó szakápoló CCXIV. rendű felperesnél ugyan megállapította a pszichés terhelést, de a szakértő nem nevesítette az általa végzett munkát, ezért a bíróság megállapítása megalapozatlan.
- [58] A XLVI. - XLIX. rendű, LI. - LV. rendű, LXXII. - LXXVII. rendű, LXXIX. rendű, LXXXIV. rendű, LXXXV. rendű, CLXIV. rendű, CLXV. rendű, CLXVI. rendű, CCLV. rendű, CCLVIII. rendű, CCLX. rendű,

CCLXII. rendű, CCLXV. rendű, CCLXX. rendű, CCLXXIV. rendű, CCLXXVIII. rendű, CCLXXIX. rendű, CCLXXXIII. rendű, CCLXXXIV. rendű, CCLXXXVIII. rendű, CCLXXXIX. rendű felperesek esetében az alperes az ergonómiai kockázat fennállását vitatta. Szerinte valamennyien ugyanolyan álló, járó munkát végeznek egy műszakon belül, mint bármelyik más, nem intenzív betegellátó osztályon szakképzett ápoló munkakört ellátók. Az I.O.-n az ergonómiai kockázat azért sem jöhet figyelembe, mert itt tilos a betegek mozgatása.

- [59] E körben is hivatkozott a fenti két Legfelsőbb Bírósági végzésre azzal, hogy a légutakon terjedő vírusok, bakteriális kórokozók nem jelentenek biológiai kockázatot orr/szájmaszk alkalmazása esetén. A perben nem merült fel adat arra, hogy a felperesek nem lettek volna ellátva a megfelelő védőöltözettel, egyéni védőeszközzel. Azt, hogy a baleseti szituációkban, illetve védőeszközök nem megfelelő használata esetén esetleges fertőzések következnek be, általában a kockázat fennállását a Legfelsőbb Bíróság gyakorlata szerint nem alapozza meg. Ezért tehát téves a biológiai kockázatra vonatkozó megállapítás a XLVI. - XLIX. rendű, LI. - LV. rendű, LXXII. - LXXVII. rendű, LXXIX. rendű, LXXXIV. rendű, LXXXV. rendű, CLXIV. - CLXVI. rendű, és a CCCXLIX. rendű, CCCL. rendű, CCCLVII. rendű felpereseknél.
- [60] A biológiai kockázatról a peres időszak alatt a bíróságok nem hoztak részítéletet, ezáltal az alperes marasztalása esetén a kamatfizetési kötelezettség jelentősen megnőtt.
- [61] A másodfokú bíróság nem oldotta fel az ellentmondást, miszerint az elsőfokú részítélet szerint a szakértő sem tudott hitelt érdemlő magyarázatot adni a tett megállapításaira, és az ellentmondást az első fokon eljáró bíróság maga oldotta fel, nem egészítettette ki a szakvéleményt. Konkrét mérések és vizsgálatok kellettek volna annak megállapításához, hogy a kockázati időszak eléri-e a munkaidő 50 %-át vagy sem, a statisztikai adatok pedig kifejezetten cáfolják a biológiai kockázat meglétét.
- [62] Sem az ergonómiai, sem a biológiai tényezőnél nem állapítható meg a kockázat fennállta. Az elsőfokú részítéletben tett megállapítást (45. oldal 2. bekezdés), miszerint nincs jelentősége a biológiai kockázatnak, meg kellett volna a bíróságnak indokolnia, hogy akkor azt miért veszi mégis figyelembe a műtős szakasszisztensek vonatkozásában (XLVI. - XLIX. rendű, LI. - LV. rendű, LXXII. - LXXVII. rendű, LXXIX. rendű, LXXXIV. - LXXXV. rendű, CLXIV. - CLXVI. rendű, CCLV. - CCLVIII. rendű, CCLX. rendű, CCLXII. rendű, CCLXV. rendű, CCLXX. rendű, CCLXXIV. rendű, CCLXXVIII. - CCLXXIX. rendű, CCLXXXIII. rendű, CCLXXIV. rendű felperesek).
- [63] Megalapozatlanok a részítéletek azért is, mert a fentebb felsorolt műtős szakasszisztenseknél az elsőfokú bíróság maga is elismerte, hogy a szakértő a biológiai és az ergonómiai kockázati tényezőkről csak a Sz.O.-n dolgozóakra tett megállapítást. Ennek ellenére a bíróságok a munkaköri feladatok és a munkakörülmények azonossága miatt valamennyi műtős szakasszisztensre irányadónak vették ezeket

- a megállapításokat. Egy műtőből nem lehet a többire következtetni.
- [64] A Kjt. 72. § (1) bekezdése téves alkalmazása folytán az eljáró bíróságok elmulasztották az egyéniesítést (BH1997.374., BH2001.399.). A tényállás tisztázása vonatkozásában az LB.Mfv.II.10.359/2007/4., és az Mfv.II.10.361/2007/5. számú végzésben foglaltakat is figyelmen kívül hagyták.
- [65] A Pp. 182. § (3) bekezdés alapján a bíróságnak fel kellett volna hívnia a szakértőt a szükséges felvilágosítás megadására a szakvélemények hiányosságai folytán. A bíróságok tehát a szakvélemények hiányosságait nem küszöbölték ki, a tényállást nem tisztázták megfelelően, nem tettek eleget a Pp. 221. § (1) bekezdésben foglalt kötelezettségüknek sem.
- [66] Az alperes szerint az egyes felperesek konkrét munkavégzési körülményeit illetően az alapul szolgáló szakvélemények nem, vagy csak hiányosan tartalmazznak adatot, azok csak általános megállapításokat tesznek, ezért a bíróságok megalapozatlan döntést hoztak. Az elrendelt bizonyítás nemcsak a munkaidőtükör egyéniesített és teljes körű vizsgálatára nem terjedt ki, hanem a szakértői vizsgálatok nem a teljes perbeli időszakra vonatkoztak. A fenti két végzés szerint is a kockázati tényezőket konkrét mérések alapján kell megállapítani és vizsgálni kell azt, hogy a felpereseket a munkavégzésük során azonosan, vagy a munkakörüktől függően eltérően érintették-e. E két végzés szerint a Pp. 164. § (1) bekezdés alapján a bizonyítási teher a felpereseken volt. A szakértőknek pedig felperesenként konkrétan kell nyilatkozniuk a munkavégzési körülményekről.
- [67] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [68] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [69] A Pp. 275. § (2) bekezdés alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A Pp. 272. § (2) bekezdés szerint pedig a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.
- [70] A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei tehát a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyt konkrétan megjelöli, másrészt pedig a

hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az erre vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejti, vagyis a jogszabálysértésre való hivatkozását, indokait is ismerteti. Amennyiben a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fent meghatározott tartalmi követelményekkel. A törvényben előírt tartalmi kellékek kérelmenkénti hiánytalan meglétét a Kúria külön-külön vizsgálja [1/2016. (II.15.) PK vélemény 4-6. pont].

- [71] A fentiekből következően a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárásjogi jogszabálysértések, valamint az anyagi jogi jogszabálysértésként hivatkozott Kjt. 72. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján vizsgálhatta felül a jogerős részítéletet figyelembe véve az alperes jogszabálysértésre vonatkozóan előadott jogi érvelését. Emiatt a felülvizsgálati eljárásnak nem volt a tárgya az alperes I. és II. Kollektív Szerződése vonatkozásában kifejtett ítéleti érvelés, továbbá megsértett jogszabályhely megjelölése hiányában a perben vizsgált időszakra vonatkozó előadás, valamint az egyes kockázati tényezők vonatkozásában előadottakat csak a konkrétan megnevezett felperesekre vonatkozóan vizsgálhatta a Kúria. Ezért a döntése nem érintette a felülvizsgálati kérelemben meg nem jelölt CLXXXVII., CCXVI., CCLXI., és CCXC. rendű felperesekre vonatkozó ítéleti rendelkezést.
- [72] Az alperes megalapozatlanul sérelmezte az „egyéniesítés” elmulasztását. Az eljáró bíróságok a Kjt. 72. § (1) bekezdésben foglalt feltételek meglétének vizsgálata során a fennálló kóroki tényezőkről és az expozíció idejéről a megállapításaikat az OMFI szakvéleményeit, továbbá a felperesek munkakörét, munkavégzési helyét, a különböző munkakörökben és munkavégzési helyeken töltött időtartamokat, a felek egyeztetett nyilatkozatait, a kinevezési okiratokat, egyéb munkaügyi dokumentumokat, a munkaköri feladatokkal, a munkakörülményekkel kapcsolatos megállapításokat, a kockázatértékeléseket, a munkaköri leírásokat, a kompetenciakövetelményeket, valamint a munkaidő-tükrök adatait értékelve tették meg. Az adott munkavégzési helyen az adott munkaköri feladatok ellátása során a kockázati tényezők átlagosan azonos terheléssel vannak jelen, ezért ezt figyelembe véve – és kellően megindokolva – jogszabálysértés nélkül vizsgálták a Kjt. 72. § (1) bekezdésben foglalt feltételek meglétét az egyes munkavégzési helyeken dolgozó azonos munkakörű felperesekre vonatkoztatva (Mfv.I.10.269/2016/11.).
- [73] Annak megállapítása, hogy egyes munkakörökben az egyes munkavégzési helyeken a felperesek milyen egészségkárosító kockázatnak vannak kitéve és a munkaidejük mennyi részében, szakértelmet igénylő kérdés. Ezért ezekben a kérdésekben az eljáró bíróságok jogszerűen vontak be szakértőt a bizonyítási eljárásba. A szakértők pedig a szakvéleményük elkészítése során ezért helyesen értékelték a rendelkezésre álló alperesi kockázatértékelések és a per adatait, a

helyszíni szemlén tapasztaltakat. A peresített időszakra tekintettel a munkaviszony sajátosságait értékelve a bizonyítási eljárásban az eljáró bíróságok helyesen tulajdonítottak jelentőséget a munkáltató működési körében keletkezett vonatkozó okiratok tartalmának, ezek hiányának (mérési jegyzőkönyvek), valamint a kockázati pótlék fizetése tényének és a munkáltatóijogkör-gyakorló intézetvezetők nyilatkozatainak.

[74] A Pp. 164. § (1) bekezdés alapján a bizonyítási kötelezettség általában azt a felet terheli, akinek érdekében áll, hogy a bíróság valamely állítását valónak fogadja el. A jelen munkaügyi perben azonban helyesen vették figyelembe a bíróságok, hogy a munkavállalóknak nem volt módjuk az egyes perbeli időszakokban az igényüket megalapozó akkreditált laboratóriummal hitelesített méréseket végeztetni, ez a kockázatértékelés készítési kötelezettsége [Mvt. 54. § (2) bekezdés] alapján az alperes feladata lett volna, hiszen ez szükséges a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatok feltárásához. A kockázatértékelés ugyanis ebből a szempontból értékeli az alkalmazott munkaeszközöket, anyagokat, a munkavállalókat érintő terheléseket, a munkahelyek kialakítását, és ennek során azonosítja a várható veszélyeket, a veszélyeztetettek körét felbecsülve a veszély jellegét, illetve a veszélyeztetettség mértékét. Ezen felmérés alapján határozhatja meg a munkáltató azokat a teendőket, amelyek az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtését elősegítik. Miután a munkajogi anyagi jogszabályok a Polgári perrendtartástól eltérően határozzák meg a bizonyítási érdek tartalmát, ezért a bizonyítékok, valamint a bizonyítási kötelezettség értékelése során jogszerűen voltak a bíróságok erre is figyelemmel.

[75] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a CCXXXI., CCCXLIX. - CCCLI. rendű felperesek vonatkozásában az OMFI szakvélemény kémiai kockázatokra vonatkozó megállapításainak helytelen alkalmazását sérelmezte. Ugyanakkor a felülvizsgálati kérelem nem tartalmaz jogi érvelést a másodfokú bíróság által helybenhagyott elsőfokú ítéleti megállapítással {[20],[21]} összefüggésben, miszerint e felperesekre, továbbá a kémiai kockázatoknál az alperes felülvizsgálati kérelmében meg nem nevezett CCCLVII. rendű felperesre az 1997. február 1-jétől 2004. június 30-áig hatályos I.KSZ. rendelkezései irányadóak. Ezért ebben az időszakban (mely e felperesek által peresített időszakra esik) az Ú.K.K.M.S.-ban munkát végző sterilizáló asszisztens, a P.I.-ben dolgozó szövettani asszisztens és boncmester esetében a I.KSZ. rendelkezéseivel ellentétesen nem fizetett (biológiai kóroki tényezők miatt) az alperes kockázati pótlékot. Ezért a felülvizsgálati kérelem erre vonatkozó érvelése hiányában ez a megállapítás a felülvizsgálati eljárásban is irányadó, vagyis e felpereseknek az I.KSz. alapján jár a kockázati pótlék.

[76] E felperesek esetében azonban a formaldehiddel kapcsolatos kémiai kóroki tényezőkkel összefüggő felülvizsgálati érvelés is alaptalan.

Az OMFI szakvéleménye - a szakvélemény pontjában megerősítve - pontjában kifejti, hogy a formaldehid szenzibilizáló, 3. kategóriájú daganatkeltő hatású vegyi anyag, amelynek a munkahelyi légkörben csak eltűrhető koncentrációja létezik. A P.I.-ben dolgozók esetén a pontban rögzíti, hogy tényleges egészségkárosító kockázatot jelent a légtérben a helyszíni vizsgálat során érzékszervileg jelenlévő formalin. Ennek károsító hatása fokozottabban érvényesül a formalinba helyezett boncolási anyagok közvetlen közelében történő munkavégzés során, és a kockázatot növeli, hogy megfelelő egyéni légzésvédő eszközt nem használnak.

[77] A szakvélemények alapján tehát helytállóan fogadták el az eljáró bíróságok a sterilizáló asszisztensek és sterilizáló gépkezelők, valamint a PI.-ben dolgozó laborasszisztensek és a boncmesterek a formaldehid jelenléte miatt a munkaidő egészében történő kémiai egészségkárosító kockázatok közötti munkavégzésére tett szakértői megállapítást, továbbá értékelték az alperes terhére a 25/2000. (IX.30.) EüM-SzCsM együttes rendelet 3. § p) pontjában foglalt légtérvizsgálatok elvégzésére vonatkozó kötelezettség elmulasztását. A szakvélemény pontja külön rögzíti, hogy a formaldehid érzékszervileg megállapíthatóan jelen volt a munkahelyek légtérében, és e veszélyes kémiai anyag tulajdonságai miatt hatástalan dózisa nincs, ezért megalapozottan következtettek a bíróságok arra, hogy a légtérvizsgálati jegyzőkönyv nélkül is e kockázati tényező miatt is e felperesek esetében az alperes kockázati pótlék fizetésére köteles.

[78] A pszichés kockázat vonatkozásában az alperes arra helytállóan hivatkozott, hogy az egyes szakvélemények nem minden felperes vonatkozásában tartalmazzanak adatokat arra, hogy milyen időszakban és mennyi ideig végeztek ezen kockázati tényező hatása alatt munkát, továbbá hogy a M.M. szakértő által készített munkaidőtükör nem minden pszichés kóroki tényezőnek kitettnek minősített munkakörre vonatkozóan tartalmaz adatot. Azt azonban a felülvizsgálati kérelem nem támadta, hogy a pszichés kockázat az I.- XIV. rendű, CXLVIII. rendű, CLII. rendű, CLIII. rendű, CLVI. - CLIX. rendű, CLXI. rendű, CLXXXII. rendű, CLXXXV. rendű, CXCII. - CXCIV. rendű, CXCVI. rendű, CXCIX. rendű, CC. rendű, CCXIV. rendű, CCXV. rendű, CCLV. - CCLVIII. rendű, CCLX. rendű, CCLXII. rendű, CCLXV. rendű, CCLXX. rendű, CCLXXIV. rendű, CCLXXVIII. rendű, CCLXXIX. rendű, CCLXXXIII. rendű, CCLXXXIV. rendű, CCLXXXVIII. rendű, CCLXXXIX. rendű felperesek munkavégzése során jelentkezett olyan tényezőként, amely kockázati pótlék fizetés alapjául szolgálhat. Jogi érvelésében (felülvizsgálati kérelem 5. oldal 1-4. bekezdés) az alperes azon ítéleti döntéssel összefüggésben jogszabálysértést nem jelölt meg, hogy a bíróságok az I.K.I.O.-n szakképzett ápolói munkát végző CCXV. rendű felperes, a S.K.I.O.-n szakképzett ápolóként dolgozó CXLVIII. rendű, CLII. rendű, CLIII. rendű, CLVI. - CLIX. rendű, CLXI. rendű felperesek munkavégzése során a munkaidő 50 %-át meghaladóan jelentkező pszichés kóroki tényezőre tekintettel pótlék fizetésére köteles. Ezért ezen

megállapítást a Kúria nem vizsgálhatta felül [Pp. 272. § (2) bekezdés, 275. § (2) bekezdés].

- [79] A felülvizsgálati kérelem keretei között a pszichés kóroki tényezőkkel összefüggésben csak azt értékelhette, hogy a Kjt. 72. § (1) bekezdés alapján pótlék alapjául szolgáló pszichés kockázati tényező a többi felperes vonatkozásában a peradatok alapján a munkaidő 50 %-át meghaladta-e.
- [80] Ennek vizsgálatakor az eljáró bíróságok a munkaidőtükör, valamint a szakvélemények és a nyilatkozat adatait értékelték. Ebben a körben a másodfokú bíróság jogszerűen tulajdonított jelentőséget a munkaidőtükröt készítő M.M. rögzített munkamódszerének. Függetlenül attól, hogy nem minden érintett felperesnél történt meg a munkaidőtükör elkészítése, ám az adott munkavégzési helyen az adott munkaköri feladatok ellátása során a kockázati tényezők átlagosan azonos terheléssel vannak jelen, ezért jogszabálysértés nélkül értékelték a szakértői megállapításokat a Kjt. 72. § (1) bekezdésben foglalt feltételek meglétének vizsgálata során az egyes munkavégzési helyeken dolgozó valamennyi, azonos munkakörű felperesre vonatkoztatva.
- [81] Erre tekintettel a Sz.O.I.R.-én történt vizsgálat alapján helytállónan következtetettek a munkaidő 50 %-át meghaladóan pszichés kóroki tényező között történő munkavégzésre a szakápolóként itt dolgozó és a szakértők által megnevezett CCLVIII., CCLIX., CCLXII., CCLXV. és CCLXXIV. rendű felperesek esetében, míg az ugyanitt dolgozó segédápolóként munkát végző CCLX., CCLXX., CCLXXVIII., CCLXXIX., CCLXXXIII., CCLXXXIV. rendű felperesre, valamint a T.K.-n szakképzett ápolóként dolgozó CCXIV. rendű felperesre, továbbá az azonos munkavégzési feladatokra tekintettel a munkaidőtükrökben (vélemény) nem nevesített, de a Sz.O.-n szintén intenzív ápolói feladatokat végző I.- XIV., CXCVI., CXCVI. rendű, CC. rendű és a CCLXXIV. rendű felperesek vonatkozásában.
- [82] Ugyanakkor helytálló az alperes érvelése annyiban, hogy a Sz.O. műtőjében műtős szakasszisztensként dolgozó CCLXXXVIII. rendű és CCLXXXIX. rendű felperesek esetében a perbeli adatok a munkaidő 50 %-át meghaladó pszichés kóroki tényezőnek való kitettséget nem igazolják. Alaptalan azonban az alperes hivatkozása, miszerint a Sz.O. műtőjében kardiotechnikus munkát végző 2002. május 1-jétől 2002. augusztus 14-éig dolgozó, valamint 2002. augusztus 15-étől 2011. október 31-éig ugyanitt műtős asszisztensként tevékenykedő LI. rendű felperesnél pszichés kóroki tényezőt állapítottak volna meg a bíróságok. Egészségkárosító kockázati pótlék megfizetésére az alperest biológiai és ergonómiai kóroki tényezők miatt kötelezték a bíróságok e felperes vonatkozásában (elsőfokú ítélet 19. oldal).
- [83] Az ergonómia kockázatok között a munkaidő 50 %-át meghaladó munkavégzésnek a XLVI. - XLIX. rendű, LI. - LII. rendű, LXXII. - LXXVII., LXXIX., LXXXIV., LXXXV., CLXIV. - CLXVI., CCLV., CCLVIII., CCLX., CCLXII., CCLXV., CCLXX., CCLXXIV., CCLXXVIII., CCLXXIX., CCLXXXIII., CCLXXXIV., CCLXXXVIII., CCLXXXIX. rendű felpereseknél

történő véleményezését az alperes azon az alapon sérelmezte, hogy ezen különféle intézetekben műtős szakasszisztensi, asszisztensi, illetőleg intenzív ápolói munkát végző felpereseknél rögzíthető, hogy ugyanolyan járó munkát végeznek egy-egy műszakon belül, mint bármelyik más, nem intenzív betegellátó osztályon, ugyanakkor az intenzív osztályon tilos a betegek mozgatása. A felülvizsgálati érvelés tehát a műtős asszisztenseknél, szakasszisztenseknél (XLVI. - XLIX. rendű, LI. - LV. rendű, LXXII. - LXXVII. rendű, LXXIX. rendű, LXXXIV., LXXXV. rendű, CLXIV. rendű, CLXV. rendű, CLXVI. rendű, CCLXXXVIII., CCLXXXIX. rendű felpereseknél) az ergonómia tényező megállapítására vonatkozóan egyéb előadást nem tartalmaz. Ezért ők, valamint függetlenül attól, hogy a CCLXXXVIII. és a CCLXXXIX. rendű felpereseknél az előző pontban [82] kifejtettek szerint a bíróságok nem indokolták a pszichés kockázati tényezők megállapítását, az ergonómiai kockázati tényezőre tekintettel e két felperes is a kockázati pótlékra jogosult.

[84] A Sz.O.I.R.-n ápolóként dolgozó CCLV., CCLVIII., CCLX., CCLXII., CCLXV., CCLXXIV. rendű és segédápolóként dolgozó CCLXX., CCLXXVIII., CCLXXIX., CCLXXXIII., CCLXXXIV. rendű felperesek esetében a törvényszék helytállóan mutatott rá arra, hogy az ergonómiai kockázat önállóan nem került megállapításra, csak a pszichés kockázat mellett. A pszichés kockázat a munkaidő 50 %-át meghaladó fennállta pedig a fentebb kifejtettek alapján [81] esetükben jogszerűen történt.

[85] Az alperes alappal hivatkozott arra, hogy a műtős szakasszisztensek és asszisztensek a munkaidő 50 %-át meghaladóan biológiai kockázatban történő munkavégzésére vonatkozóan a bíróságok a szakértői megállapításokat tévesen értékelték (Ú.K. műtőjében műtős szakasszisztensként, szakasszisztensként dolgozó XLVI. - XLIX. rendű, LI. - LV. rendű, a S.K. műtőjében műtős asszisztensként, szakasszisztensként dolgozó LXXII. - LXXVII., LXXIX., LXXXIV., LXXXV. rendű, a B.K.P.R.-n műtős asszisztensként, szakasszisztensként dolgozó CLXIV. - CLXVI. rendű felperes, valamint a Sz. műtőjében dolgozó műtős asszisztensek CCLV. - CCLVIII. rendű felperesek). Azon szakértői előadásból ugyanis, hogy a műtős asszisztenseknél, szakasszisztenseknél a biológiai kóroki tényezők is egészségkárosító kockázatot jelenthetnek, mert az expozíció módjánál a baleseti mechanizmus az elsődleges, amely egyéni védőeszköz használatával sem védhető ki, nem következik, hogy ez az expozíció a munkaidő 50 %-át meghaladó időtartamban éri őket.

E felperesek esetében azonban a fentebb kifejtettek alapján [83] fennáll az ergonómiai kóroki tényező, ezért kockázati pótlék fizetésére az alperes emiatt köteles (XLVI. - XLIX. rendű, LI. - LV. rendű, LXXII.- LXXVII. rendű, LXXIX. rendű, LXXXIV. rendű, LXXXV. rendű, CLXIV. - CLXVI. rendű, CCLV. - CCLVIII. rendű felperesek esetében).

[86] A PI.-ben boncmesterként dolgozó CCCXLIX. rendű, CCCL. rendű és a CCCLVII. rendű felpereseknél viszont a biológiai kóroki tényezőre

tekintettel a fentebb kifejtettek alapján a I.KSZ. rendelkezései miatt köteles az alperes a peresített időszakra kockázati pótlékot fizetni.

- [87] A műtős asszisztensek vonatkozásában a K.SZ.O. szívsebészeti műtőjében történő helyszíni szemle tapasztalatai és a munkaidőtükör megállapításai alapján következtettek helytállóan a bíróságok a Sz.O.-n, valamint a Sz.I.O.-n dolgozó szakképzett ápolók és segédápolók, valamint a szívsebészeti műtőben dolgozó műtős asszisztensek esetében arra, hogy a munkaidő nagyobb részében ergonómiai egészségkárosító kockázatok között végzik a munkájukat. A szakvélemény pontja és a szakvélemény pontja szerint nemcsak a szívsebészeti műtőben dolgozó műtős asszisztensek, hanem a részítélettel érintett Ú.K., S.K. és B.K. műtőjében munkát végző műtős asszisztensek vonatkozásában is egyértelműen megállapítható az őket azonos módon érintő egészségkárosító (így ergonómiai) kockázat. Ezért az alperes ezzel ellentétes felülvizsgálati érvelése megalapozatlan.
- [88] Az alperesnek a körülmények változására vonatkozó általános felülvizsgálati előadása a Kúria részéről nem volt értékelhető. A jogvitát a bíróság első fokon a kereseti kérelem és ellenkérelem, másodfokon a fellebbezési kérelem és fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálhatja el [Pp. 253. § (3) bekezdés]. Amennyiben a fél ellenkérelme érdemi védekezést tartalmaz, abban elő kell adni az annak alapjául szolgáló tényeket és bizonyítékokat. Ezért adott esetben az alperesnek a kereseti követelés jogalapjának vitatása körében a szakvélemény megállapításaival szemben előadást kellett volna tennie arra, hogy a hosszú pertartam alatt az annak alapjául szolgáló körülményekben mikor milyen változás történt, és az a felperesek keresetét mennyiben befolyásolja, erre vonatkozóan azonban a felülvizsgálat sem tartalmaz érvelést. Az eljáró bíróságok ezért jogszerűen értékelték a rendelkezésre álló szakvélemények adatait a per egyéb adataival összevetve a kockázati pótlék alapjául szolgáló bizonyítékként a per egész tartamára vonatkozóan.
- [89] Az alperes megalapozatlanul állította a Pp. 221. § (1) bekezdésben foglalt indokolási kötelezettség megsértését a bíróságok részéről. Mindkét fokon ugyanis a bíróságok a tényállás megállapítására a bizonyítékok megjelölésével, értékelésére vonatkozóan indokolási kötelezettségüknek eleget tettek, a figyelembe vett bizonyítékok mérlegeléséről részletesen számot adtak.
- [90] A fentiek alapján a Kúria a jogerős részítéletet a felülvizsgálattal támadott körben a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta, egyebekben (a CLXXXVII., CCXVI., CCLXI., CCXC. rendű felperesekre vonatkozó rendelkezéseket) nem érintette.

Záró rész

- [91] A pernyertes felpereseknek a felülvizsgálati eljárás során költsége nem merült fel, ezért az erről szóló határozathozatalt a Kúria a Pp. 79. § (1) bekezdés alapján mellőzte.
- [92] Az alperest az 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja és a (2) bekezdése alapján megillető illetékmentesség folytán a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [93] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2017. május 31.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró